

V Praze dne 9. dubna 2019

č. j.: SPH 778/2019

Závazné stanovisko

Kanceláře prezidenta republiky – Odboru památkové péče

k záměru opravy opěrné zdi na Starých zámeckých schodech

Kancelář prezidenta republiky – Odbor památkové péče, příslušná podle § 2 vládního nařízení č. 55/1954 Sb., o chráněné oblasti Pražského hradu, vydává na základě § 14 odst. 3 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, toto závazné stanovisko:

Správa Pražského hradu, příspěvková organizace, příslušná hospodařit s majetkem tvořícím areál Pražského hradu, předložila podle § 14 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb. žádost č. j.: SPH 778/2019 o závazné stanovisko k záměru opravy opěrné zdi na Starých zámeckých schodech. Jde spíše o kosmetickou opravu stop po dešťové vodě, vzlínající a průsakové vlhkosti, protože zeď má značný sklon, tak ji před srážkami koruna chrání minimálně; není od terénu tvořeného průlinčitým násypem nijak izolována (a navíc je nad ní vinice). Zeď byla komplexně opravena před pěti lety za použití kvalitních vápenných materiálů, což je zřejmé z jejího dobrého stavu.

Kancelář prezidenta republiky – Odbor památkové péče žádost posoudil z hlediska zájmů státní památkové péče na ochraně Pražského hradu, který je, včetně jeho areálu, nařízením vlády č. 147/1999 Sb., o prohlášení a zrušení prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky, prohlášen za národní kulturní památku, a stanoví:

Záměr opravy opěrné zdi na Starých zámeckých schodech je přípustný za dodržení následujících podmínek:

- poškození vápenného nátěru je lokálního a relativně malého rozsahu vzhledem k vysokému stupni namáhání zdi vlhkostí. Omítková vrstva je narušena výrazněji jen v několika málo partiích při patě zdi. K částečnému odloučení malé plochy omítky došlo také ve spodní partii zdi při dolním vstupu do Richterovy vily, což je patrně způsobeno torkretovým podkladem, který při minulé opravě nebylo možné odstranit (vyskytuje se na novodobé části zdi právě ve spodní části). Je zřejmé, že minulé oprava byla provedena kvalitně a z dobrých materiálů.

Doporučujeme opravu provést následujícím způsobem, který je osvědčený a odpovídá jak technologickým pravidlům, tak obvyklým požadavkům památkové péče:

- Nejprve bude třeba zbavit zeď výkvětů solí a vyplaveného pojiva suchou cestou. Nejlépe odsátím vysavačem s použitím kartáče. Důležité je, aby sůl nenapadala k patě zdi, která je i tak dosti kontaminována solí ze zimních posypů městských služeb (což ještě podporuje skutečnost, že při odklizení sněhu je nahrnován právě k severní zdi ve správě SPH).

- Především v horních partiích, kde se vyskytují poruchy svrchního vápenného nátěru, je nejvhodnější provést buničínové obklady (např. buničina Arboceel s destilovanou vodou). Tyto obklady je nejlepší opakovat lokálně a podle potřeby aspoň 3x aby došlo k částečnému odsolení povrchu odkryté omítky (nelze očekávat zásadnější odsolení do hloubky pláště zdi). Opravované plochy je vhodné potom ještě umýt vodou (ale pitnou, nikoliv užitkovou). Mezi odsolovacími cykly lze podle úspěšnosti udělat pauzu a zjistit zda samovolný výkvět solí pokračuje (případně je třeba zvýšit četnost obkladu). Po snížení kontaminace povrchu lze buď doplnit vápenný štuk (např. použít prosátý původní typ materiálu, kterým se zeď opravovala), ale většinou to potřeba nebude a lze doplnit nátěry.

- U soklových partií, které jsou namáhány více než plochy výše, nevyklučujeme lokální obnovu omítky, ač se domníváme, že by to ještě nemuselo být potřeba (jediná výhoda je, že zasolený materiál bude zcela nahrazen novým a není tudíž třeba provádět zábaly). Pro menší doplňky, či pokud bude na místě vyhodnoceno i pro jiné opravy, bude použito stejné malty jako před pěti lety (tj. Baumit Bayosan vápenná malta HR 811450). Toto doporučení vychází z technologické a materiálové kompatibility a lety ověřené funkčnosti tohoto materiálu (v zasoleném prostředí i na vlhkém smíšeném zdivu). Jde pouze o malý rozsah, takže záleží na objednateli, k jaké variantě provedení se přikloní. Pro doplnění povrchu, pokud bude potřeba, lze maltu prosát či doplnit vhodným pískem. Méně vhodnou variantou by byla změna omítkového materiálu, ten by však musel být na vápenné bázi, stejného složení a kvality (potom připadají v úvahu tak materiály typu Otterbein Calcidur NHL 2 či NHL 5 a vhodný písek).

- Nátěry byly před pěti lety provedeny lazurními vápennými barvami (Porokalk Aqua Bárta). Zástupci Odboru památkové péče KPR původně doporučovali barvu namíchanou pouze z vápna vápenky Mokrá a pigmentů, protože byla předpokládána daleko vyšší četnost oprav, než jak tomu nakonec bylo. Použitý nátěr se osvědčil, a tudíž jej doporučujeme v potřebném rozsahu opravit. Protože jde o malý rozsah, považujeme za vhodné obnovit pouze poškozené partie nátěru opěrné zdi (tedy neprovádět jako celek). Pravděpodobně však bude třeba finální odstín nátěru namíchat na místě, protože stávající nátěr za pět let již vyžrál a lehce změnil odstín (zpravidla dochází k posunu k teplejším tónům; výhodou je použitý zlatý okr, který lze opravit relativně snadněji než např. šedý odstín). Správnému namíchání tónu barvy bude potřeba věnovat zvláštní pozornost, protože jinak opravy nátěru mohou být poměrně rušivé.

- Nejméně na dvou místech je podle poškození patrné zatečení z cihelné koruny zdi. Bude tedy také třeba projít cihelnou korunu, zkontrolovat stav spár a případně provést opravy. Postup bude upřesněn podle shledaného stavu. Pokud by byla zvažována hydrofobizace koruny v celém rozsahu, tak doporučujeme celý povrch umýt parním čističem. Pro závěrečné hydrofobní ošetření povrchu by potom byly použity organokřemičité prostředky (např. Porosil VV kompatibilní s předchozím ošetřením). Tyto přípravky vytváří na povrchu mikrovrstvičku silikonového polymeru, vlastní póry zůstávají volné. Difuzní odpor se sice mírně zvýší, ale dle dlouholetých zkušeností přijatelně bez negativních důsledků. Při této úpravě je nezbytné dbát na vhodné povětrnostní podmínky a na předepsanou nebo ještě nižší koncentraci roztoku.

- Při nedávné nehodě byla poměrně zásadně poškozena vstupní brána do Svatováclavské vinice. Brána byla obnovena jako přesná kopie s využitím řady původních prvků, včetně historických dřevěných vrat. Ta byla celkem kvalitně opravena. Bohužel naprostou bezohledností zásobovacích služeb došlo již ke značnému poškození vrat. Z nepochopitelných důvodů nešikovní řidiči do brány najíždějí jen proto, aby ušetřili pět metrů z trasy transportu zásob. Je již naprosto nevyhnutelné zajíždění vozidel fyzicky řidičů zamezit instalací sloupku či kamenného piliřku (vrata po opravě nevydržela ani 2 roky!). Jsou téměř v havarijním stavu a je třeba je opravit, včetně kompletní obnovy povrchových úprav. Pro odstranění stávajících nátěrů obecně doporučujeme odstraňovače nátěrů na bázi rozpouštědel (např. Chemsearch Chemstrip, Colorlak P 05, 07, 08, Barvy Laky P 8512 a jiné na bázi dichlormethanu apod.). Opalování nátěrů plamenem či horkovzdušnou pistolí nevyklučujeme, ale je možné jen se zvýšenou opatrností. Vzhledem k nízké teplotě vzplanutí dřeva (mezi 330-470° C) je třeba zvláště u profilovaných partií postupovat tak, aby bylo vyloučeno spálení jemných hran profilů lišt výplní a klapaček. Po odstranění bude provedena truhlářská repase v plném rozsahu. Pro povrchové úpravy budou v souladu s platným závazným památkovým stanoviskem ze dne 16. června 2016 k systematické údržbě oken a dveří (SPH 1467/2016) zvoleny vhodné nátěrové systémy. Pro nové nátěry budou tedy použity olejové fermežové barvy (tedy např. Ottosson Linoljefärg či Barvy Laky Teluria O2025 apod.). Přesný odstín bude definitivně určen ve spolupráci s odpovědným zhotovitelem na základě předložených vzorků vycházejících ze stávající barevnosti.

Odůvodnění:

Správa Pražského hradu, příspěvková organizace, příslušná hospodařit s majetkem tvořícím areál Pražského hradu, předložila podle § 14 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb. žádost č. j.: SPH 778/2019 o závazné stanovisko k záměru opravy opěrné zdi na Starých zámeckých schodech.

Kancelář prezidenta republiky při posouzení žádosti a stanovení požadavků uvedených ve výroku tohoto stanoviska vycházela ze systematického sledování stavu konstrukcí a stavebních celků v chráněném areálu Pražského hradu.

Základní materiálové a technologické podmínky určené tímto závazným stanoviskem vychází ze standardních a tradičních technologických požadavků památkové péče obvyklých pro realizaci v chráněném areálu Pražského hradu.

Pro budoucí údržbu opěrné zdi na Starých zámeckých schodech, ostatně stejně jako při minulé opravě, doporučujeme, aby opravy byly prováděny průběžně. Zeď tvoří řada zdících materiálů (opuka, různé cihly, pískovce (dokonce nalezeny fragmenty druhotně použitých gotických profilů) v některých partiích i betonový torkret). Není nijak izolována od terénu, který je nasycený, tzn. že všechna voda, která nad zdí naprší nakonec steče právě ke zdi. Zeď také namáhá zimní údržba schodů. S tímto se při minulé opravě počítalo a s ohledem na to se zvolil i použitý postup a materiál. Ze stavu zdi je zřejmé, že to byl úspěšný zákrok. Pokud by se však dodržel postup takový, že by se i při meších lokálních poruchách nátěru průběžně opravoval (případně s odsolením), žádné, byť relativně drobné škody by prakticky nenastaly. Základní myšlenkou opravy zdi bylo a stále je - negativa spojená s uvedenými vlivy vlhkosti a solí je záměrem přenést do svrchního vápenného nátěru. Jeho drobné lokální opravy, jsou-li

provedeny pokud možno v každé stavební sezóně, nejsou nijak nákladné. Pokud je svrchní vápenný nátěr porušen 2-3 roky, dochází k degradaci omítek (přes jejich nespornou kvalitu). Tomu je třeba co nejdéle bránit (v budoucnu pochopitelně a nevyhnutelně dojde i k větším výměnám omítek).

Toto závazné stanovisko vychází z § 14 odst. 3 zákona č. 20/1987 Sb., podle něhož v závazném stanovisku orgán státní památkové péče vyjádří, zda práce uvedené v žádosti o závazné stanovisko jsou z hlediska zájmů státní památkové péče přípustné, a stanoví základní podmínky, za kterých lze tyto práce připravovat a provést; základní podmínky musí vycházet ze současného stavu poznání kulturně historických hodnot, které je nezbytné zachovat při umožnění realizace zamýšleného záměru.

Poučení:

Proti tomuto závaznému stanovisku se nelze samostatně odvolat. Takové odvolání lze podat až proti rozhodnutí, které bude na základě závazného stanoviska vydáno.

Vyřizuje:
Telefon:

ředitel
Odbor památkové péče
Kancelář prezidenta republiky